

Z Á R Ó J E L E N T É S

a BEAC barlangkutató csoport 1973. augusztusi kutatótáborára
eredményeiről

Az Észak-Borsodi Karsztvidéken található munkahelyén csoportunk ez évben tovább folytatta a kutatómunkát, a Bolyamér forráshoz tartozó karsztos üregrendszer feltárását.

A Jósva-patak völgyétől északra elterülő - Jósva-völgy, Szelce-völgy, szelcei út által közrefogott - karsztos mészkőfennsíkra hulló csapadékot a Nagy- Tohonya forrás, a Bolyamér forrás és a Kopolya forrás hozzák felszínre a karsztfennsík déli letörésénél, az alsó triász korú wettersteini mészkő és a hasonló korú vízrekesztő campili agyagpala érintkezési vonalán kialakult völgyfőben, mint megcsapolási ponton. A Bolyamér forrástól a karsztvíz a vízzáró kőzetbe vágódott szurdokvölgyön folyik tovább, az erózióbázist képviselő Jósva-völgy felé.

A forrás valószínűsíthető vízgyűjtőterületén végzett terepbejárással megismert aktív és fosszilis víznyelők, karsztforrások, felszíni beszakadások, szakadékdolinák és felszínre nyíló karsztos üregek a mellékelt terepfelvételi munkatérképen vannak összesítve.

A Bolyamér forrást körülölelő völgyfő karros lejtőjén régebbi idők óta ismert fosszilis árvízi forrásszájak közül ez alkalommal kettő eltömődött üreg bontását végeztük.

Az első számú munkahely a Rókalyuk nevű forrásszáj, mely a jelenlegi forrás szintje felett 32,8 méterre, attól ÉNy-i irányban nyílik. Az előző, 1972. évi táborunk idején itt végzett bontás eredménye a közel függőlegesen lefelé haladó, hasadékszerű szálkó járatban 6 m mélységig történő

lejutás volt. Az üreg alján, a törmelék között, már ekkor közepes léghuzat jelentkezett. Az 1973. évi tábor idején további bontás során a bejárattól 7,6 m mélységben Ny-i irányú vízszintes hasadék tárult fel, mely újabb erős dőlésű, kb. 5 x 2 m, 4 m magasságú hasadékszerű terembe torkollik. A bejárattól mért legmélyebb pont 10,2 méterrel a bejárati szint alatt, 22,6 méterrel a forrás szintje felett van. A terem ÉNy-i részében, kb. annak felső harmadában nyíló szűk hasadékban erős léghuzat észlehető. A falak dúsan borítottak borsókő-képződményekkel, melyekre fiatal cseppkőképződés települ.

A II. számú munkahely ugyancsak a forrás felett található fosszilis árvízi forrásszáj, mely az előbbitől K-i irányba nyílik 13,4 méterrel a forrás szintje felett. Szálkőfalra támaszkodó törmelékben bontottunk a szálkővet követve. Egyre nagyobb omladéktömbök között végül oldott szálkőjáratba értünk. Ez az árvízi deltaág közel vízszintesen halad, hossza 25 m, átlag szelvénye 0,6 m széles, 1,6 m magas hasadékszerű kúszójárat, alján agyagkitöltéssel.

2,5 méterrel mélyebb szinten a jelenleg is aktív forrásdelta ágba jutunk. A korróziós folyosó jellegzetes "zabszem" szelvényének átlagmérete 1,6 m széles, 2,5 m magas, időszakos vízfolyással, agyaghordalékkal. A járat alján víznyelők nyílnak, melyek kb. 1,5 méterrel mélyebb szinten húzódó szűk járatba vezetnek. A folyosó oldalában lévő agyagpárkányon a barlangi képződmények között ritkán megfigyelhető sztalaqmit jellegű 10 - 15 cm magas agyagbabák képződtek, valószínűleg az időszakos elárasztás, illetve az ingadozó vízszint lemosó hatásának eredménye képpen. A folyosó állandó vízfolyáshoz vezet, mely agyagos szifonból bukkan elő, majd víznyelő vezet mélyebb szint felé.

Az időszakos patak folyosójából erősen elagyagosodott meredek felszakadás vezet a 10 méterrel magasabban húzódó második járatszint felé. A keleti oldalág 9 m hosszú, szelvénye 1,2 m széles, 4 m magas. Végét agyagszifonok, illetve egy csöppkövesen cementált törmelékdugó zárják el. A járat alja agyagfeltöltés. A nyugati szakasz 10,6 m hosszú vízszintes folyosóval kezdődik /keresztmetszet: 1,4 x 1,2 m/, alján a homokos agyagréteg alig 5-10 cm vastag. A felsőjárat és a patakos ág közötti újabb felszakadás következik. Az alsó szintre lemászva a vízfolyás újabb 4 méteres szakaszát találjuk, mindkét végén szifonnal lezárva. A második felszakadáson túl a felső járatot követve a folyosó lapos kúszójáratá szűkül, a végén agyagszifonnal lezárva. Képződmények tekintetében az egész második szintet jelenleg is aktív erős cseppkőképződés jellemzi.

A kúszójárat kezdeténél újabb kürtő vezet felfelé, melynek felső, elszűkülő részét elzáró törmeléket kibontva újabb, 7 méterrel magasabban található harmadik szintre jutunk, melyet ez ideig egy hasadékszerű terem képvisel, az alján agyagkitöltéssel. Ez a legfelső szint cseppkőképződményekben szegényebb az alatta húzódó második szintnél. A falakon excentrikus képződmények ritka előfordulású típusa figyelhető meg.

Az eddig feltárt szakasz tektonikai vetőkkel erősen feldarabolt járatrészek összessége. Hidrológiai tekintetben alsószakasz jellegű, erősen elagyagosodott forrásdelta része.

A barlang térképezési munkái:

A Rókalyuk üregeinek felmérési eredményei:

függőleges kiterjedés: 10,2 m

vízszintes kiterjedés: 9,2 m

Eötvös Lóránd barlang

Bejárati hasadék:	8 m
Árvízi deltaág:	25 m
Alsó járatok:	
1. patakos szakasz:	38 m
2. patakos szakasz:	4 m
Második szint:	
K-i oldalág:	27 m
Ny-i oldalág + Csuszoda:	30 m
Felszakadások kürtők:	
1. Felszakadás:	10 m
2. Felszakadás:	10 m
Miki kürtő:	10 m
Hápi kürtő:	7 m
Harmadik szint:	5 m
<hr/>	
összesen felmért hossz:	174 m

A két munkahelyen feltárt üregrendszer, a Rókalyuk alsó pontja és az Eötvös Lóránd bg. 3. szintje térbeli távolsága a felmérés eredményei alapján 8 méterre tehető, amit gyakorlati tapasztalataink is alátámasztanak. A fent nevezett két hely között már jól kivehetően áthallatszik a kopogás.

A kutatócsoport a Budapesti Egyetem Atlétikai Club kereteiben működik, a tagok többsége a Budapesti Eötvös Lóránd Tudományegyetem hallgatója. A barlangot az egyetem névadójáról Eötvös Lóránd cseppkőbarlangnak neveztük el.

Az eddigi feltárás jelentőségét nem csupán az eddig megismert szakasz képviseli. A barlang keresztmetszeti méretei, valamint a karszt hidrológiai megfigyelések további tekintélyes méretű barlangrendszert jeleznek, melyhez a feltárás kulcsát ez a forrásbarlang jelentheti.

Á kutatási munkák elvégzéséhez igen hatékony és gyors szakmai és fizikai segítséget nyújtottak kutatóinknak a Vörös Meteor ThLéry Ödön hegymászó-csoport tagjai Szenthe István geológus vezetésével, az Országos Természet-védelmi Hivatal részéről Somlai Ferenc főgeológus, a Jósvafő-Aggteleki. Barlangigazgatóság részéről Baross Gábor igazgató, valamint a Vízgazdálkodási Tudományos Kutató Intézet tudományos munkatársa, Maucha László.

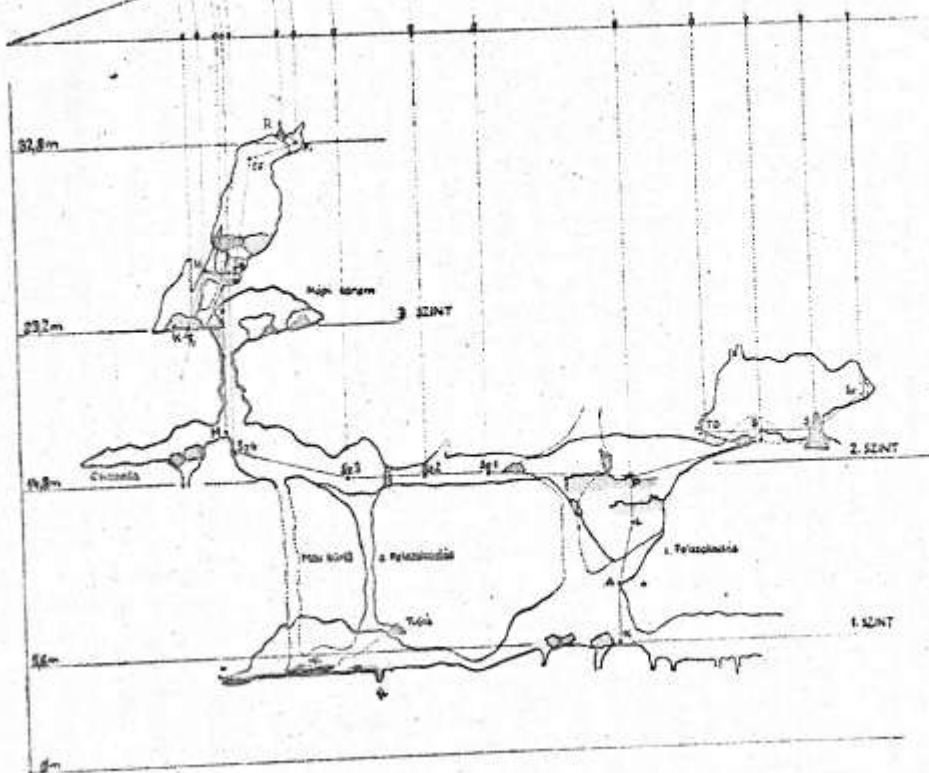
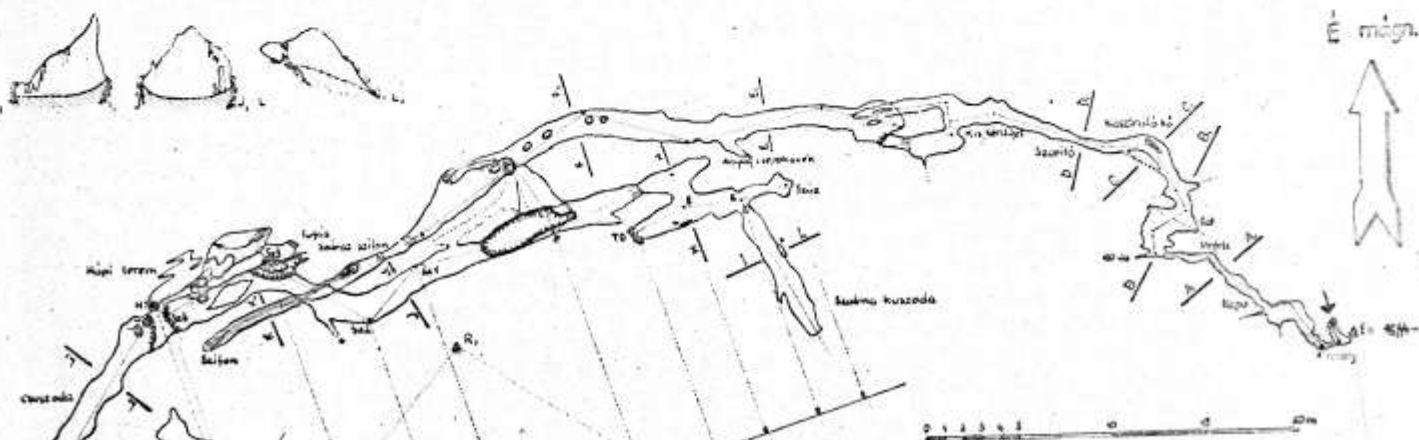
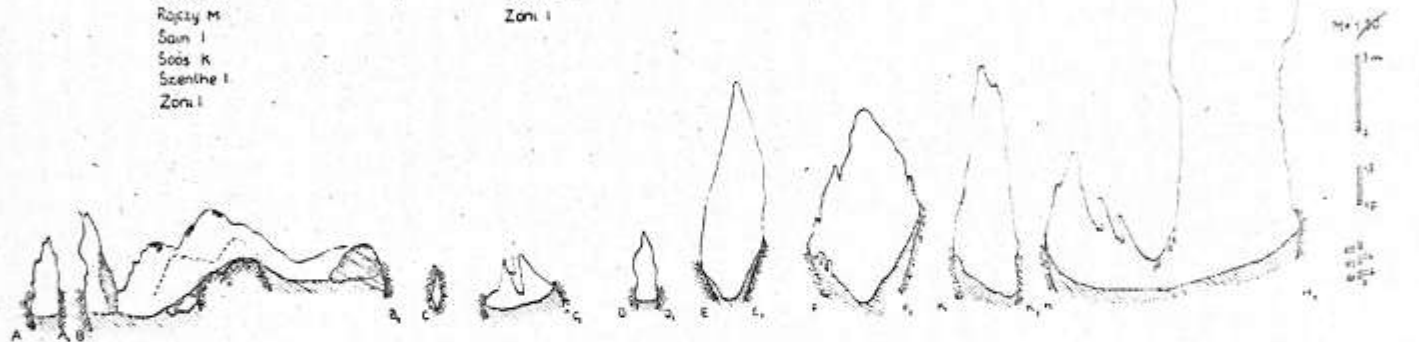
B u d a p e s t , 1973. szeptember 25.

Zóni Imre csoportvezető

EÖTVÖS LORÁND CSEPPKŐ BARLANG

Felvételek 1973 aug. 2-án a Budapesti Egyetemi Aléti.ka. Club (BEAC) barlangkutatók

Felmentők:	Kovács P.	Szerkesztők:	Kulcsár A.
	Kulcsár A.		Szenthe I.
	Ráczky M.		Zoni I.
	Sáos I.		
	Sóos K.		
	Szenthe I.		
	Zoni I.		

Bolygóvár formá

M E L L É K L E T

a Bolyamér forrás valószínűsíthető vízgyűjtőterülete terepfelvételi munkatérképéhez

- 1.-2.-3.-4. Régi mészkőfejtési helyek. Karsztobjektumok közé nem sorolhatók.
7. Berogyás csoport /5 db./
 - a./ 3 m átmérőjű, 0,5 m mély, részben szálkő berogyás
 - b./ 3 m átmérőjű, 0,5 m mély berogyás
 - c./ 3 m átmérőjű, 2 m mély berogyás
 - d./ 1 - 1,5 m magas szálkő bordák között 0,5 - 0,8 m széles oldott hasadékok
 - e./ 3 m átmérőjű, 1 -1,5 m mély berogyás
8. A töbör-lejtő alsó harmadában szálkőben húzódó hasadékok, szélességük: 0,3 - 0,4 m. Rókalyuk.
9. Kotyor töbör, víznyelő szája felett 1 - 2 méterrel magasabb szinten 1 - 1,5 m átmérőjű lapos berogyás.
10. Kis-Kotyor töbör. Fosszilis nyelő száj 2 - 2,5 m magas szálkőfal tövében. Fölötte, mögötte a szálkőben oldott hasadékok.
11. Zabföldi barlang.
12. 3 m átmérőjű berogyás.
13. Töbör alján lapos horpadás
14. Beszakadás, 4 x 5 átmérőjű, 4 m mély.
15. Szakadékdolina.
16. Töbör alján beszakadás. Átmérője: 1,5 m, mélysége: 1 m
17. Szálkő mellett berogyás. Átmérője: 1,5 m, mélysége: 0,5 m
18. Berogyás a völgyfenéken. Átmérője: 2 m, mélysége: 0,5 m

M E L L É K L E T: a fotó dokumentációhoz

Eötvös Lóránd bg.:

1. ábra Típuszelvény az árvízi deltaág kuszodájából a D-D₁ keresztzelvényénél /Szorító/
2. ábra Korrozíós "zabszem" szelvény az 1. szinten E-E₁ keresztzelvény.
3. ábra Az "agyag cseppkövek" a t₁ mérési pontnál a folyosó agyagpárkányán.
4. ábra Az I. felszakadás felső része a "P" mérési pont alatt kikötött hágcsonál.
5. ábra Sztalagmit a 2. szint keleti-oldalágában /Buzogány/
- 6.-7. ábra A keleti-oldalág Szalmakuszodájának névadói

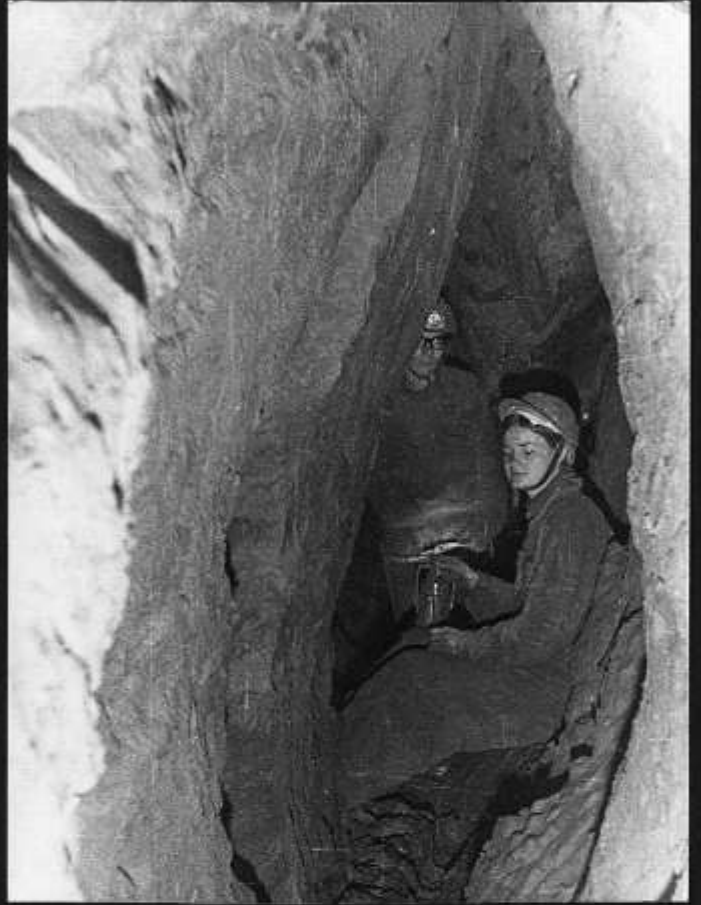
Rókaág szakasz:

8. ábra Bejárat az F₁ pontnál.
9. ábra "Lemászó hasadék" a H₁ pontnál.
10. ábra Az alsó terem oldalfülkéje a K pontnál

BEAC barlangkutató csop.

1.

2.

3.

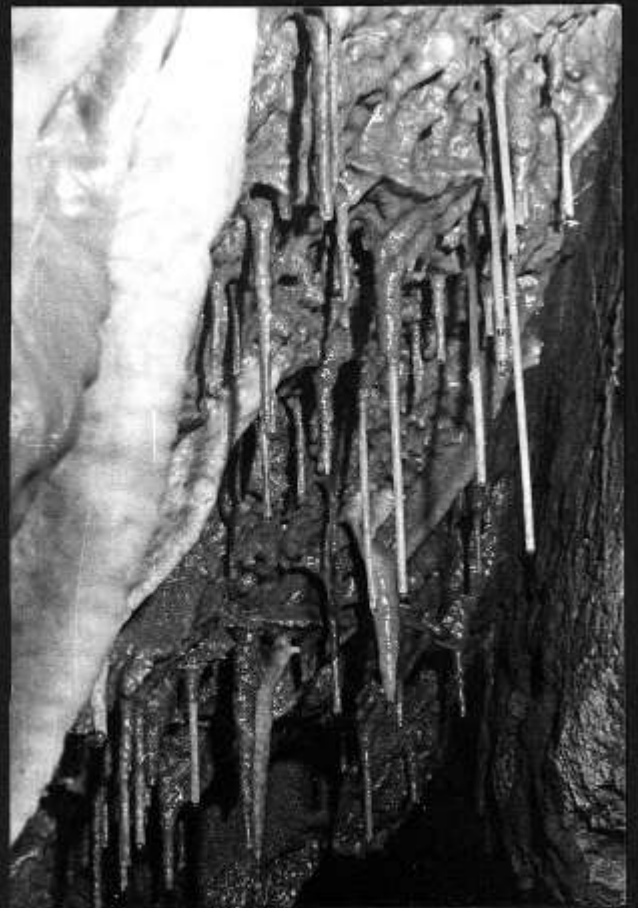
4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

BEAC. bg.-kutató csop.